

ขอหารือการตรวจสอบให้คำรับรองเครื่องจักรยนต์

บันทึกข้อความกองกฎหมาย ที่ พณ ๐๔๐๒/๕๙๖ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๒

สำนักงานสาขาจังหวัดเขต ๑ - ๕ นครสวรรค์ ได้ขอหารือกองกฎหมายกรณีเครื่องจักรยนต์อันเป็นส่วนหนึ่งของกิจการทำข้าว ก. พิกัดกำลัง ๕๐,๐๐๐ กิโลกรัม สิ้นอายุคำรับรองเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๒ โดยนาย ข. มีความประสงค์ยื่นแบบคำขอให้ตรวจสอบเครื่องจักรยนต์เพื่อให้คำรับรอง (ชั้นหลัง) ตามพระราชบัญญัติมาตราจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๒ ในนามผู้ครอบครองเครื่องจักรดังกล่าว และจัดซื้อเครื่องจักรยนต์ใหม่ เพื่อติดตั้งใช้งาน ณ “ทำข้าวเฮีย ข.” (ในพื้นที่เดิมของทำข้าว ก.) และยื่นแบบคำขอให้ตรวจสอบเครื่องจักรยนต์เพื่อให้คำรับรอง เพื่อใช้ประกอบกิจการรับซื้อและขายผลผลิตทางการเกษตรต่อไป ด้วยเหตุนี้ สำนักงานสาขาจังหวัดเขต ๑ - ๕ นครสวรรค์สามารถรับแบบคำขอและดำเนินการตรวจสอบให้คำรับรองชั้นหลังและชั้นแรกตามพระราชบัญญัติมาตราจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้หรือไม่

กองกฎหมายได้พิจารณาข้อหารือตามข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายแล้วเห็นว่า นาย ข. ได้อยู่กินกันฉันสามีภรรยากับนางสาว ค. โดยมีได้จดทะเบียนสมรส ได้ประกอบกิจการค้าข้าวประเภททำข้าวชื่อ “ทำข้าว ก.” อันตั้งอยู่บนที่ดินของนางสาว ค. ต่อมานางสาว ค. ได้ถึงแก่กรรม นาย ข. จึงได้ยื่นแบบคำขอให้ตรวจสอบเครื่องจักรยนต์เพื่อคำรับรอง (ชั้นหลัง) ตามพระราชบัญญัติมาตราจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๒ ในนามผู้ครอบครองเครื่องจักรดังกล่าว แต่ปรากฏว่าหลังจากการถึงแก่กรรมของนางสาว ค. ศาลจังหวัดนครสวรรค์ได้มีคำสั่งคดีหมายเลขแดงที่ ๑๑๓/๒๕๖๒ ตั้ง นาย ง. เป็นทายาทและผู้จัดการมรดกของนางสาว ค. ผู้ตาย ตามมาตรา ๑๗๑๓^๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายในการจัดการทรัพย์สินมรดกรวมถึงเครื่องจักรยนต์ดังกล่าวที่ติดตั้งอยู่ในทำข้าว ก. ซึ่งตั้งอยู่บนที่ดินอันเป็นทรัพย์สินมรดก ด้วยเหตุนี้การยื่นคำขอคำขอให้ตรวจสอบเครื่องจักรยนต์เพื่อคำรับรองชั้นหลัง จึงถือว่าเป็นการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินมรดกโดยตรง อันเป็นหน้าที่ของ นาย ง. ผู้จัดการมรดกตามกฎหมายตามคำสั่งศาลดังกล่าวหาใช่ นาย ข. ไม่

การจัดซื้อเครื่องจักรยนต์เครื่องใหม่เพื่อติดตั้งใช้งาน ณ “ทำข้าวเฮีย ข.” (ทำข้าว ก. เดิม) โดย นาย ข. ผู้เป็นเจ้าบ้านตามทะเบียนบ้านได้ยื่นแบบคำขอให้ตรวจสอบเครื่องจักรยนต์เพื่อคำรับรอง (ชั้นแรก)

^๑ มาตรา ๑๗๑๓ ทายาทหรือผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานอัยการจะร้องต่อศาลขอให้ตั้งผู้จัดการมรดกก็ได้ ในกรณีดังต่อไปนี้
(๑) เมื่อเจ้ามรดกตาย ทายาทโดยธรรมหรือผู้รับพินัยกรรมได้สูญหายไป หรืออยู่นอกราชอาณาจักร หรือเป็นผู้เยาว์
(๒) เมื่อผู้จัดการมรดกหรือทายาทไม่สามารถ หรือไม่เต็มใจที่จะจัดการ หรือมีเหตุขัดข้องในการจัดการ หรือในการแบ่งปันมรดก
(๓) เมื่อข้อกำหนดพินัยกรรมซึ่งตั้งผู้จัดการมรดกไว้ไม่มีผลบังคับได้ด้วยประการใด ๆ
การตั้งผู้จัดการมรดกนั้น ถ้ามีข้อกำหนดพินัยกรรมก็ให้ศาลตั้งตามข้อกำหนดพินัยกรรม และถ้าไม่มีข้อกำหนดพินัยกรรม ก็ให้ศาลตั้งเพื่อประโยชน์แก่กองมรดกตามพฤติการณ์และโดยคำนึงถึงเจตนาของเจ้ามรดก แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร

ตามพระราชบัญญัติมาตรการซังตวงวัด พ.ศ. ๒๕๔๒ ในกรณีนี้ตาม มาตรา ๓๗^๒ แห่งพระราชบัญญัติมาตรการซังตวงวัด พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ผู้ครอบครองเครื่องซังตวงวัดที่ไม่มีการให้คำรับรองต้องยื่นคำขอให้ทำการตรวจสอบเครื่องซังตวงวัดเพื่อให้คำรับรองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับเครื่องซังตวงวัดไว้ในครอบครอง แต่การที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเข้าไปตรวจสอบเพื่อให้คำรับรองเครื่องซังตวงวัดที่ตั้งอยู่บนที่ดินพิพาทอันเป็นทรัพย์สินมรดกของนางสาว ค. ผู้ตาย ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของนาย ง. ผู้จัดการมรดกตามกฎหมาย จึงเห็นควรแจ้งให้นาย ข. ดำเนินการให้ถูกต้องตามกฎหมายก่อนและการที่จะใช้สถานที่ดังกล่าวในการประกอบกิจการและติดตั้งเครื่องซังตวงวัดต้องได้รับความยินยอมจากผู้จัดการมรดกด้วย

อนึ่ง การที่นาย ข. เป็นเจ้าบ้านตามทะเบียนบ้านนั้น มาตรา ๔^๓ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ให้คำนิยามของคำว่า “เจ้าบ้าน” คือ “ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่า หรือในฐานะอื่นใดก็ตาม” โดยมีหน้าที่แจ้งเกี่ยวกับกฎหมายทะเบียนราษฎรต่าง ๆ เช่น การแจ้งเกิด การแจ้งตาย การแจ้งย้าย เป็นต้น ซึ่งการเป็นเจ้าบ้านตามกฎหมายฉบับดังกล่าวมิได้หมายความว่ามีความมิตินกรรมสิทธิ์ในโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างหรือที่ดินอันเป็นที่ตั้งของโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างนั้น ซึ่งการที่ท่าข้าวตั้งอยู่บนที่ดินพิพาทอันเป็นทรัพย์สินมรดก ย่อมถือได้ว่าโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ เป็นส่วนควบของที่ดินพิพาทนั้น เว้นแต่จะมีข้อเท็จจริงเป็นประการอื่น เช่นนี้จึงไม่อาจถือได้ว่าการที่นาย ข. เป็นเจ้าบ้านตามทะเบียนราษฎรจะทำให้ นาย ข. เป็นเจ้ากรรมสิทธิ์ในโรงเรือนหรือที่ดินอันเป็นที่ตั้งของท่าข้าวแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตามกรณีนี้ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า “ท่าข้าวเฮีย ข.” ยังมีได้ดำเนินการขออนุญาตประกอบกิจการค้าข้าวประเภทท่าข้าวให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙ และประกาศคณะกรรมการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติการค้าข้าว พุทธศักราช ๒๔๘๙ ฉบับที่ ๑๔๕ พ.ศ. ๒๕๕๘ และฉบับที่ ๑๕๐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งหากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องรับผิดชอบทางอาญา เช่นนี้ สำนักงานสาขาซังตวงวัดเขต ๑ - ๕ นครสวรรค์ ควรประสานสำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครสวรรค์พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

กองกฎหมาย
กรมการค้าภายใน
กันยายน ๒๕๖๓

^๒ มาตรา ๓๗ ผู้ครอบครองเครื่องซังตวงวัดที่ไม่มีการให้คำรับรองต้องยื่นคำขอให้ทำการตรวจสอบเครื่องซังตวงวัดเพื่อให้คำรับรองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานกลางหรือสำนักงานสาขา ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้เครื่องซังตวงวัดมาไว้ในครอบครอง

ระยะเวลาที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจขยายได้ตามความจำเป็นเมื่อมีคำขอ

^๓ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้ “เจ้าบ้าน” หมายความว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่า หรือในฐานะอื่นใดก็ตาม